

הלכות סבה סימן תרמג תרמד

ואכל בספה או איפקא, עין לעיל סימן רעג סעיף ב:

תרמד סדר ההלל כל ימי החג, ובו ב' סעיפים:

א (ב) (א) שחרית אחר חזרת (ב) התפלה אנוטלין הלולב ומברכין (ג) 'על נטילת לולב' (ד) 'בין ששהיגנו' וגומרים ההלל, (ד) וכן כל שמונת ימי החג, (ה) 'ומברכים לגמור את ההלל', (ו) 'בין צבור בין יחיד', (ז) 'ואין מפסיקין בו' אלא בדרך שאמרו בקריאת שמע, (ט) באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, בין הפקדים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם. ואם פסק באמצע ושהה אפלו כדי לגמור את כלו, אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק: ב' בהלל אפלו עשה קורין באחד:

א ברייתא סבה מ"ו
 ב תרא"ש ומתא דרב
 קתנא דמסרי להו
 אקטא וקדושה סב
 נמי בלולב מברכין לה
 בשעת נטילה
 ג עינאמי לעיל סימן
 תמח ד גס וז עתה
 שם ה גס וז עתה
 שם

באר היטב

(ב) שחרית. א"א אל נא ביום א' דסכות, מ"א: (ג) ושהיגנו. ואח"כ יענע. ואם לא ברך זמן יום ראשון מברך כל ד' מתי שיזכר, ואם ברך ביום ראשון שוב אין מברך יום ב' שהתנגד, ר"ן והגמ"ג, מ"א:

בגור' כמש"ל סימן תרטל, ולפי"ז לא הוי מקום לברך ברפת סבה כלל, אף קנה עקר הפרכה מנח קביעות הקדוש שפיר יש לברך אחר הקדוש שהוא ברפת ה"ן ע"כ דבר לברך ברפת סבה אחר ברפת ה"ן, אכל מי שמקדוש על ה"ן ונגס לטעודה מדי, הרוצה לעשות כמ"ש הרב"ש לברך על ה"ן ויברך המוציא וברפת סבה אין מוניחין אותו:

משנה ברורה

ביום שני 'שהיגנו': (ד) וכן כל שמונת ימי החג. ולא ה"י כהל' המועד פסח דמדלגין, משום דבסכות כל יום חשוב כיום טוב בפני עצמו כיון שחלוק קרבנותיו מיום שלפניו⁶⁵: (ה) ומברכין 'לגמור'. עין לעיל סימן תפח סעיף א בהג"ה שם דבמדינתנו המנהג לברך 'לקרות ההלל'⁶⁶, ועין במשנה ברורה שם: (ו) בין צבור בין יחיד. רוצה לומר, ולא ה"י כמו ראש חודש וכל המועד פסח, דלכמה פוסקים אין מברכין א' על ההלל אפלו לצבור ובפרט ליחיד [עין לעיל בסימן תפח סעיף ב ובסימן תצ סעיף ד], דשם ההלל הוא רק 'מנהג' של כל ישראל, אבל בזה דמדינתנו הוא, מברכין לכלי עלמא בין לצבור בין ליחיד: (ז) ואין מפסיקין בו וכו'. כתב המ"י אדם כלל קמו, שאם הביאו לו לולב באמצע הלל⁶⁷, מתר לו להפסיק בין הפקדים דה"ן בין מזמור למזמור לברך⁶⁸: (ח) אלא בדרך שאמרו בקריאת שמע וכו'. הכל מבאר לעיל בסימן תפח לענין הלל בשני ימים הראשונים של פסח דגומרין בו ההלל, ולא כפלו הק"א (י) אלא לאשמועינן דבסכות שוין קנה לדינא כל שמונת הימים, ולידין בחוץ לארץ גם שמתחזקה בכלל זה, דגם בו גומרין ההלל דהוא ספק שמיני: (ט) באמצע שואל וכו'. באור כל הדברים האלו עד סוף הסימן מבאר בסימן תפח במשנה ברורה שם:

שערי תשובה

ולקרא"ש דנהגים קתנא וברך אחר המוציא. אמנם י"ל דה"ן מברך על ה"ן ונטל ד"ו מיד לטעודה, משא"כ מי שברך על ה"ן ואינו נוטל מיד לטעודה רק אוכל פת כיוסין להיות נחשב כקדוש במקום טעודה, י"ל דגם לפי"ז הרב"ש יש להגן קנה לברך תחלה כשה"ג ואח"כ ברפת סבה כיון דבאמת דעת מח"ב דפת כיוסין אין לברך עליו ברפת סבה אף ביותר מברכה, ודלא דקמסדר לה בקדושה י"ל דאף המח"ב מודה דה"ן קבע, ולפי"ז כיון שכל יברך ברפת הסבה ולא יאמין עד אחר ברפת כמ"מ על הפתיסיון, וכן ע"כ דבר לברך ברפת סבה אחר ברפת ה"ן, אכל מי שמקדוש על ה"ן ונגס לטעודה מדי, הרוצה לעשות כמ"ש הרב"ש לברך על ה"ן ויברך המוציא וברפת סבה אין מוניחין אותו:

למנהגנו, (ז) ויש אומרים דגם בזה, כיון שמכין עצמו בקדוש זה לאכילה, יברך אותה קדם שיטעם מן הכוס; ודעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד⁶⁹. והנה זה הוא בנוטל ד"ו אחר-כך לטעודה, אבל אם אינו רוצה עמה לטעוד טעודה, רק מברך על הכוס ואוכל אחריו פת כיוסין כדי שיהיה קדוש זה במקום טעודה⁷⁰, מצדו בשערי-תשובה דבזה לכלי עלמא יברך ברפת סבה קדם שיטעם מן הכוס, עין שם:

א (א) שחרית וכו'. בטור איתא דמשקימין, והוא משום דזריזין מקדימין למצוה, לקיים מצות לולב⁷¹ [ב"ח]: (ב) התפלה⁷². אין אומרים 'אל נא' (ב) ביום ראשון דסכות (א) אומר במקומו 'אז היתה חגיגת סכו', שהוא גם כן שיר ושבת כמו 'אל נא'. במקום שמהפכין הסדר בשחל בשבת יום ראשון, (ג) אז ראוי לומר 'אל נא' ביום ראשון ולא ביום שני, והעולם לא נהגו כן לפי שלא ידעו טעמו של דבר: (ג) 'על נטילת לולב' ו'שהיגנו'. ואחר-כך (ג) יענע, וכן משמע סימן תרנא סעיף ה. והנה 'שהיגנו' זה הוא על קיום המצוה, ועל-כך אף דאחמול בלילה ברח 'שהיגנו', שם היה על מצות סבה ועל יום טוב, וזה הוא על מצות לולב. ואם נטל הלולב ביום ראשון ולא ברח 'שהיגנו', (ד) יכול לברך כל שבועה אימת שזכר⁷³, (ה) ובשעת נטילה דוקא⁷⁴. ואם ברח ביום ראשון, (ו) שוב אין

שער הציון

(ד) לבוש ושכנה"ג: (ב) מגן-אברהם: (ג) ה"ש. ועין פרי-מגדים: (ג) מגן-אברהם וש"א: (ד) פוסקים: (ה) אחרונים: (ו) דאף-על-פי שיום ראשון היה חל, ה"ו כמו שברך בשעת עשיה דניצא מ"א וש"א. וקצת פלא על המגן-אברהם, הא כן מפרש לקמן בסימן תרסב סעיף ב, ולמה כתבו פה: (ו) ה"נו משום דיש פה דמים חלוקין לענין הפסקה בין חל-המועד של פסח דיינו לענין זה כראש-חודש, מפבאר לעיל בסימן תצ, ובין חל-המועד סכות דתמיר ספי. אכן מה דמזו סעיף ב בענינו דהוא לקלא א"י ידע, דבדאי לא תמיר חל-המועד סכות משני ימים הראשונים של פסח דמבאר בסימן תפח להקל, וצריך עיון:

הַלְבוּת סָפָה סִמְן תַּרְמוֹג תַּרְמוֹד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

וְדַעְבִּיד קָמְר וְדַעְבִּיד קָמְר עֲבִידוֹ (9).

(9) והגר"מ פיינשטיין (שמעתתא דמשה, שמעותא משה על סי' זה) והגר"ש אלישיב (אשרי האישי ח"ג פכ"ז אות טז) נהגו לברך 'לישב בסוכה' לאחר ברכת 'בורא פרי הגפן' שבקידוש.

[משנ"ב שם]

וְאוֹכֵל אֶתְרֵי פֶת פִּיִּסְנִין כְּדִי שְׂפִינְהָ קָדוֹשׁ זֶה בְּמָקוֹם קָעֻדָּה⁽¹⁰⁾.

(10) ומי שסוכתו אינה בסמוך לביתו וצריך לצאת ממנה לאחר הקידוש לילך לביתו כדי ליטול את ידיו לסעודה, ובכך גורם שלא יהיה נחשב הקידוש במקום סעודה [ורק לענין דיעבד כתב לעיל (סי' רעג ס"ק יב) שאם יצא מביתו לאחר הקידוש וחזר לאחר מכן למקומו הראשון, אינו צריך לחזור ולקדש]. כתב בספר סוכה כהלכתה (פ"ח אות ו) שהעיצה לכך היא שיאכל עוגה לאחר הקידוש לפני שיוצא מהסוכה [וראה במשנ"ב לעיל (שם ס"ק כה)], ובביה"ל שם (סי' ד"ה כתבו), או שיעשה כמו שמשמע במשנ"ב שם (ס"ק ה), ובביה"ל שם (ס"א ד"ה ומבית) שיש עצה לשתות רביעית יין בשעת הקידוש, שעל ידי זה נחשב הקידוש במקום סעודה. עצה נוספת כתב בספר סוכה כהלכתה (שם), שיטול את ידיו לפני הקידוש [כדעת הרמ"א לעיל (סי' רעא ס"ב)].

אכן, אם ראה מהסוכה את המקום בבית שאליו הוא נכנס, כתב בביה"ל (שם) בשם הדרך החיים שמתעיל הדבר להחשיבו כקידוש במקום סעודה [והיינו כשהיתה דעתו מתחילה להיכנס מהסוכה לבית, כבענינו, וראה בשעה"צ שם (ס"ח כ)]. וכמו כן, אם מניח בסוכה אדם שימתין עד שיחזור, דעת הגרי"ח מוולחין (שו"ת רבינו יוסף מטלוצק סוף סי' ז) שנחשב הדבר כאלו לא יצא ממקומו, ואינו צריך לחזור ולקדש [וראה מה שכתבנו לעיל (סי' רעג ס"ק יב)]. ומי שסוכתו בתוך ביתו ומחיצות הסוכה מפסיקות בין הסוכה לשאר הבית, כתב לעיל (שם ס"ק ה) שאין חיסרון של שינוי מקום כלל ביציאה מהסוכה לשאר הבית [וראה בביה"ל (שם) שהביא אחרונים שחולקים וטוברים שצריך שתהיה דעתו מתחילה לעבור ממקום למקום].

ואם הסוכה צמודה לביתו מבחוץ, כתב שם, שאם לא היתה דעתו מתחילה לעבור מהסוכה לבית, נחשבת הכניסה לבית כשינוי מקום, אלא אם כן ראה מהבית את המקום בסוכה או אפילו מקצת מהמקום, ואם הסוכה שמחוץ לבית היא בחצר הפרטית שלו, דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק ח"ח פ"ב אות ד ס"ק ד) שאם אין בין הבית לבין הסוכה מקום שאינו מקורה בשיעור שלשה טפחים, אין זה שינוי מקום. והוסיף, שגם אם יש יותר משלשה טפחים, די בקירוי מיריעת בד כדי שלא יחשב הפסק בין הסוכה לבית.

סִמְן תַּרְמוֹד

סֵדֵר הַהֲלָל כֶּל יְמֵי הַחַג

[משנ"ב ס"ק א]

לְקַיֵּם מִצְוַת לִדְבָר⁽¹⁾.

(1) ואף שבכל יום טוב, כתב הרמ"א לעיל (סי' תקכט ס"א) שמאחרים לבוא לבית הכנסת וממהרים לצאת ממנו משום שמחת יום טוב, וביאר במשנ"ב שם (ס"ק יד) שהוא כדי שיוכלו לטרוח בטעדת יום טוב קודם שילכו לבית הכנסת, לכן ביאר הבי"ח שסוכות שונה מכל יום טוב, שיש להשכים ולהקדים לבוא

לבית כנסת משום 'זריזין מקדימין' לקיים מצות לולב.

והאם מטעם זה שזריזין מקדימין למצוה לקיים מצות לולב, יש לברך על הלולב אף לפני התפילה, השו"ע כתב שלאחר חזרת הש"ץ מברכים על הלולב, וביאר הגר"א (ס"ק א) שעיקר מצות לולב בשעת ההלל [ראה בהערה הבאה]. מאידך, במשנ"ב לקמן (סי' תרנא ס"ק לד) כתב בשם הארי"ז ז"ל, שיברך על הלולב תחילה בסוכה, ואחר כך יעשה את שאר הנענועים בבית הכנסת, וביאר בשעה"צ (שם ס"ק מג) שאפשר שטעמו של הארי"ז ז"ל הוא כדי שלא להשהות את המצוה ומיד שיקום משנתו בסוכה יקיים מצות לולב, או שאפשר שטעמו על פי הסוד [וראה בשער הכוונות (דף קג ע"ד וקה ע"ד) שהזמן הראוי לנטילת לולב על פי הסוד הוא לאחר שחרית וקודם מוסף, והוסיף שאם אפשר להתפלל בסוכה ואז יטול לולב לאחר שחרית, טוב שיעשה כן], וכן כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרנב ס"ק ד) שקצת מהמהדרים נוהגים לברך על הלולב בהנף החמה ומנענעים אותו, ואחר כך בשעת אמירת ההלל מנענעים עוד פעם. וכן כתב הבכורי יעקב (ס"ק א) שיברך על הלולב בסוכה קודם התפילה, שמלבד שיש לעשות כן על פי הקבלה, יש בזה גם מעלת זריזין מקדימין למצוות. ובסידור בית יעקב (ליעב"ץ דיני יום א של סוכות אות ב) כתב שכך היה גם מנהגו של אביו החכם צבי שבירך על הלולב קודם התפילה. וכן בספר כתר ראש (אות קט) כתב שכך נהג הגר"ח מוולחין, והערך השלחן (סי' תרנב ס"ג) כתב, שכך נהגו גדולי עולם וכל ישראל.

ואף לדעות אלו שיש ליטול לאחר חזרת הש"ץ, כתב בסדר היום (כוונת הלולב ואגודתו ד"ה ונהגו) שמי"מ ראוי להתפלל בהנף החמה, כדי שיוכל ליטול את הלולב סמוך יותר להנף החמה.

ובמקום שנוהגים הציבור לברך על הלולב בבית הכנסת בשעת ההלל, כתב בסדר היום (שם ד"ה ערבה) שלא יפרוש מהציבור וינהג כמותם ולא יברך על הלולב קודם התפילה. והבכורי יעקב (סי' תרנב ס"ק ג) כתב שטוב שכשיחזור לביתו לאחר התפילה יענע את הלולב בסוכה. וראה בהע' הבאה.

[משנ"ב ס"ק ב]

הַתְּפִלָּה⁽²⁾.

(2) ובטעם הדבר כתב בביאור הגר"א (ס"ק א), שעיקר מצות לולב בשעת ההלל, טעם נוסף כתב בשו"ת אגרות משה (ארי"ח ח"ד סי' צט אות א), שכיון שתפילה יותר תדירה, מדין 'תדיר ושאינו תדיר' עליו להתפלל תחילה ואחר כך ליטול את הלולב [והוסיף, שדוקא הנוהגים כאנשי ירושלים שאחזו את הלולב כל היום עליהם לברך על הלולב קודם התפילה, שודאי אותם אנשים שאחזו את ארבעת המינים כל היום אחזו אותם באופן שמקיימם בהם את המצוה, ולכן היו מוכרחים לברך תחילה עליהם, שתהיה הברכה 'עובר לעשייתן', ומפני כך לא נאמר לגביהם דין של 'תדיר קודם', שהרי אין להימנע מקיום מצוה בשעה מסיימת ולדחותה לאחר זמן משום דין תדיר, אלא שכשעומדות לפניו שתי מצוות יש להקדים את התדירה], וכן דעת הגרא"מ שך (חוברת קול התורה גליון נב עמ' לג), והוסיף, שלכן כשהיה בקלצק שנהגו שם לברך על הלולב קודם התפילה ולא רצה לעשות אחרת מהם בפרהסיא, התפלל שחרית ביחידות ולאחר מכן נטל את הלולב והגיע לבית הכנסת לאמירת ההלל.

ובטעם הדבר שלא אומרים בזה 'תדיר קודם' [לדעות שיש לברך על הלולב קודם התפילה], ביאר הגר"צ פראנק (מקראי קודש סוכות ח"ב סי' כ) שתדיר קודם' אומרים דוקא כשיש זמן שיכול

המשך במילואים עמוד 71

מילואים

הלכות סֵפֶה סִימָן תרל"ט

המשך מעמוד 208

סוכה מבעוד יום) מחמת הלימוד ממצה, ואף שיש לחלק בדין זה בין מצות מצה לסוכה, כפי שהעיר הגר"ח מברסק (דברי יחזקאל סי' מה את ה) שמצה אין שייך לאוכלה לפני הלילה מפני שמצותה אינה אלא בלילה, ואין דין תוספת יום טוב יכול להפוך את היום ללילה, מה שאין כן סוכה שמצותה שייכת גם ביום [אם מחייב עצמו כגון שאוכל פת]. שאין טעם שזמן תוספת יום טוב לא יחשב כיום טוב עצמו לענין זה, ויצא בו ידי מצות סוכה [ורק שיקפיד לאכול אחר כך כוית בלילה, כדי לקיים את הדין אכילה בלילה הראשון שנלמד בגזירה שה ממצה], תירץ הדברי יחזקאל (שם) שהרמ"א כאן חשב לשיטת התוס' (כתובות מ, א) שדין תוספת יום טוב אינו מחשיב את הזמן הזה כיום טוב לגבי כל דיני היום טוב, אלא רק לגבי איסור עשיית מלאכה.

בשעה"צ לעיל (סי' כט) שדן שאף לשתות בתוך סעודה אסור מחוץ לסוכה.

[משנ"ב סי' כג]

ורב"עבד די פְּכִיזֵת³².

32) וכן כתב לעיל (סי' רצא סי' ב) שנכון להחמיר לכתחילה לאכול יותר מכביצה אם אפשר לו, וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב סי' כה]

דומ"א דְּאֶקִילֵת מְצָה קְלִיל-פֶּסַח³³.

33) ומבואר בדברי המשנ"ב להלן ובביה"ל (ד"ה ולא), שאף ברכת 'ילשב בסוכה' אין לו לברך מבעוד יום [ויינו שאין נהגת כלל מצות

הלכות סֵפֶה סִימָן תרמ"ג

המשך מעמוד 220

[משנ"ב סי' ד]

שְׁהֲלוֹק קְרָבְנֹתָיו מִיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו⁵.

5) אמנם, לעיל (סי' שצ סי' ז) כתב טעם אחר לכך שבפסח לא גומרים את ההלל, כיון שביום השביעי טעמו המצרים, ואמר הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה, וכיון שביום השביעי לא אומרים ההלל שלם, לכן לא אומרים גם כל חול המועד, כדי שלא יהיו ימים אלו עדיפים על היום השביעי. והקשה המהרש"א (ברכות ט, ב ד"ה במפלתן) שהטעם שהזכר כאן הוא מהגמ' בערכין (י, ב) ולמה הביאו האחרונים את הטעם של המדרש.

[משנ"ב סי' ה]

הַמְּנַהֵג לְבָרְךְ לְקָרוֹת הַהֵלֶל⁶.

6) ובדיעבד אם בירך 'לגמור' את ההלל, כתב לעיל (סי' תפח סי' ג) שיצא ידי חובה. וראה עוד מה שכתבנו שם.

[משנ"ב סי' ז]

בְּאֶמְצַע הַלֵּל⁷ וכו', בֵּין מְזֻמָּד לְמְזֻמָּד לְבָרְךְ⁸.

7) וכן אם היה לו לולב לפני ההלל ונטלו אך שכח לברך עליו, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל בסוף הספר תשובה שפא) שלכאורה יכול לברך עליו בין הפרקים. וכן משמע בחיי אדם (כלל קמו סי"א) שכתב שכל זמן שעדיין צריך לנענע על הלולב נחשב לעובר לעשייתו ויכול לברך, אלא שהסתפק אם נזכר אחרי ההלל קודם שהקיף עם הלולב האם עדיין יכול לברך, וכתב שמהתוס' (סוכה לט, א ד"ה אבל) משמע שיכול לברך.

ואם לאחר שבירך על ההלל וקודם שהתחיל לאומרו נזכר ששכח לברך על הלולב, כתב הארחות חיים (ספינקא, סי' תרנא סי' טו) שיאמר תחילה פרק אחד ואחר כך יברך על הלולב, אכן הגר"ש אלישיב (הגר"מ גרוס בשמו, תל תלפיות אלול תשרי סי' נו) הורה לענין אם שכח לברך על הלולב ברכת 'שהחיינו', שיכול לברך אף לפני שיתחיל לומר את ההלל [וראה בהע' הבאד].

8) וגם ברכת 'שהחיינו', כתב הא"א (בוטשאטש, מהר"ת סי' תרנא סי"א) שיכול לברך בין הפרקים. וכן הורה הגר"ש איערבך (הליכות שלמה תפלה פט"ז סי' ח), והוסיף (שם דבר הלכה אות י) שאף אם כבר נענע את הלולב קודם ההלל, יכול לברך 'שהחיינו' באמצע ההלל, כיון שגם הנענעים שבאמצע ההלל הם מעיקר המצוה.

לעשות את שניהם, אבל כשיש סיבה שצריך להמתין למצה היותר תדירה ואינו יכול לעשותה עכשיו ואת המצוה האחרת יכול לעשות עכשיו, יש לו לעשות עכשיו את המצוה האחרת ואף שאינה תדירה, ולכן כיון שאינו יכול להתפלל בביתו שהרי צריך להתפלל בצבור, יכול להקדים ולברך על הלולב שאינו תדיר קודם התפילה אף שהיא תדירה. וכן ביאר הגר"ח קניבסקי (ארבעת המינים כהלכתם פ"ז הע' 33) וכן כתב בשו"ת משנה הלכות (חט"ו סי' קצו). וכעין זה ביאר הגר"ש אלישיב (שבות יצחק פסח עמ' שכז) על פי מה שכתב הפמ"ג (סי' כה א"א סי' ד) שאם אין רוצה לעשות את שניהם מיד לא שייך לומר שה'תדיר קודם', וכן כתב במשנ"ב לעיל (סי' כה סי' ז) לענין הקדמת תפילין לציצית, שאם אין התדיר לפניו אין צריך להמתין לתדיר. וראה עוד מה שביאר הגרא"ל שטיינמן (אילת השחר על התורה ויקרא כג מ, ובאילת השחר זכחים צא, א) ובספר שלמי תורה (סוכות עמ' תפח) מה שהביא בזה. וראה עוד מה שכתבנו לקמן (סי' תרנא סי' לד).

[משנ"ב סי' ג]

כֹּל שֶׁבָּעָה אֵימַת שְׁיִזְכָּר⁹, וּבְשָׁעַת נְטִילַת דְּוָקָא⁴.

3) והוסיף בשעה"צ לקמן (סי' תרסב סי' ד), שהפמ"ג (שם משב"ז סי' א) חולק שכתב שדוקא אם עדיין לא נטל את הלולב יכול לברך שהחיינו גם ביום אחר, אבל אם נטלו ולא בירך שהחיינו, יותר לא יכול לברך, ודחה בשעה"צ את דבריו וכתב שיכול לברך שהחיינו אף שכבר נטלו ביום אחר ולא בירך עדיין שהחיינו. והדעת תורה (סי"א) כתב שהפמ"ג סותר את עצמו, שאף שבסי' תרסב כתב שאינו יכול לברך, כאן (א"א סי' א) כתב שיכול לברך. וראה עוד מה שכתבנו בשעה"צ שם.

ואף שלענין ברכת שהחיינו על מאכל, כתב המשנ"ב לעיל (סי' רכה סי' יג) שאם לא בירך על האכילה הראשונה לא יברך על האכילה השניה, ביאר בשעה"צ (סי' תרסב שם) שלענין לולב כיון שהלילה אינו זמן נטילה, כל יום נחשב כמצוה בפני עצמה, וסיים בצ"ע.

4) ובדיעבד אם בירך שהחיינו בשעה שאגד את הלולב, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תרנא סי' לו) שיצא ידי חובה, ולא יחזור לברך בשעה שנטלו. ואם יטול אחר כך לולב אחר, הסתפק הבכורי יעקב (סי' תרסב סי' ב) אם יחזור ויברך עליו שהחיינו, והגר"ש איערבך (הליכות שלמה סוכות פ"א סי"ג) הורה שלא יחזור לברך שהחיינו.